

CD KLASSIEK

Meester-pianist
Gabriel Fauré

De in 1984 in het Zeeuwse Goes geboren Hannes Minnaar is de onbetwiste uitblinker onder de jonge generatie Nederlandse pianisten. In België kennen velen hem als de twintiger die in de finale van de Koningin Elisabethwedstrijd editie 2010 de derde plaats behaalde. Het is al vaak beweerd dat die wedstrijd voor vele virtuozen een springplank naar het succes is en in het geval van Hannes Minnaar is dat beslist het geval.

Achtentwintig korte pianowerken van de Franse componist Gabriel Fauré (1845-1924) speelde Minnaar in op zijn jongste solo-cd. We horen drie *Nocturnes* (nummers 1, 7 en 13), twee *Barcarolles*, negen *Preludes*, het thema met 11 variaties, opus 73, het *Impromptu* nummer 5 en een *Lied zonder woorden* uit 3 *Romances*, opus 17. Het aanbod biedt de luisteraar een mooie kijk op Fauré's pianowerk.

Al dat fraais overspant meer dan een halve eeuw, van 1863 tot 1921. Ietwat verraderlijke muziek is het, want de beknoptheid van de werkjes zou je kunnen doen denken dat het hier gaat om brave salonmuziek voor muziek-

minnende dochters uit de burgerij, terwijl Minnaars vertolking perfect aantoont hoe Fauré hoogst origineel en pittig allerlei persoonlijke gevoelens uitbeeldt in een perfect miniformaat. En dat alles in een stijl die in de loop van de jaren almaar meer streeft naar verdieping en uitzuivering van alles wat ook maar in de verste verte bijkomstig en anekdotisch zou kunnen zijn.

Wat niet betekent dat Fauré almaar eenvoudiger is gaan schrijven. De derde *Barcarolle* uit 1884 is, met zijn vele modulaties en zijn verraderlijke chromatiek in een toonsoort met zes mollen, volgens Hannes Minnaar een „glibberige exercitie” voor de uitvoerder. Interessant in heel wat van die werkjes is dat Fauré's arbeid als kerkorganist hier en daar doorklinkt. Zijn vertrouwdheid met het kerktonale gregoriaans valt niet te miskennen.

De schitterende klankkwaliteit van deze cd is op zich al een fantastische ervaring, maar er blijkt ook nog een dvd bijgevoegd, met een concertopname van hetzelfde programma. Hannes Minnaar schreef overigens ook nog een bijzonder boeiende tekst voor het bijbehorende boekje. Een voorbeeldige productie van Challenge Classics. (JC)

Gabriel Fauré, *Piano Music*, door Hannes Minnaar, Challenge Classics, CC72731, 23 euro.

CD OUDE MUZIEK

Vergeten opera
Domenico Belli

Muziek was nooit zo toegankelijk. Je koopt moeiteloos elk album van je keuze of een ticket voor een concert of een opera, vaak tegen opmerkelijk lage prijs. Naar de klassieke radiozender Klara kun je zelfs volstrekt gratis luisteren. Dat was vierhonderd jaar geleden niet het geval. Goede muziek was een voorrecht van rijke mensen, vaak aristocraten, die er veel geld voor overhadden.

De eerste opera's, ook de beroemde *Orfeo* van Claudio Monteverdi uit 1607, werden slechts voor een kleine schare genodigden uitgevoerd. Nadien was er geen collectieve herinnering aan vaak knappe, baanbrekende wer-

ken en de manuscripten verdwenen in archieven. Pas de voorbije jaren durven platenmakers het aan om volstrekt onbekend materiaal uit te brengen. In 2008 namen Vincent Dumestre en Le Poème Harmonique *Orfeo dolente* uit 1616 op, een semi-opera van de in 1627 overleden Domenico Belli. Het paste in een project dat ons doet kennismaken met de muzikale cultuur van het Firenze van 1616. De opname werd bejubeld en bekroond, omdat ze volstrekt recht deed aan de extreme kwaliteiten die de werken van de solostem vergen.

Vierhonderd jaar geleden volstrekt ontoegankelijk voor gewone stervelingen, vandaag goedkoop beschikbaar. (EDS)

Firenze 1616, Le Poème Harmonique onder leiding van Vincent Dumestre, Alpha 321, 10,50 euro.

BOEK KUNST

Kijken naar lelievijver
Ross King

Claude Monet (1840-1926) werd onsterfelijk door zijn schilderijen van bloemen. Bij zijn begrafenis op 8 december 1926 in het Normandische dorp Giverny, waar hij woonde en werkte, waren bloemen of kransen echter niet toegestaan. Twee tuinmannen, die zijn fantastische, nog altijd te bezoeken, tuin

onderhielden, reden de lijkstaf in een soort kruiwagen van de dorpskerk naar de begraafplaats.

De begrafenisstoet werd gevolgd door de hoogbejaarde Franse politicus George Clemenceau, die maakte dat de schilderijen *De waterlelies* (*Nymphéas*) in het museum van de Orangerie in Parijs een plek kregen. Die grote doeken hebben als onderwerp de waterlelies in Monets tuin in Giverny. Licht, de breking van het licht en kleur spelen een grote rol. De Brits-Canadese schrijver Ross King borstelt een portret van Monets laatste jaren, periode waarin de beroemde waterlelieschilderijen tot stand kwamen. Het was een tijd van onrust en droefenis.

De literator J.K. Huysmans, een tijdgenoot, beweerde dat impressionisten als Monet een oogkwaal hadden en daarom zo'n vreemde beelden maakten. In Monets geval had hij gelijk. De gewaagde kleuren van de meest recente doeken zijn inderdaad

het resultaat van een oogziekte. Ross King vertelt een aangrijpend verhaal over de populaire kunstwerken die vandaag posters en kalenders sieren.

In het centrum van het verhaal bevindt zich echter de tuin die Monet vanaf 1893 in Giverny liet aanleggen. Door een riviertje om te leggen, schiep hij de beroemde lelievijver. Dat gebeurde tot ergernis van de dorpsbewoners, die vandaag leven van de vele toeristen die komen kijken naar de befaamde tuin. (EDS)

Ross King, *Waanzin en betovering. Claude Monet en de waterlelies*, De Bezige Bij, Amsterdam, 2016, 29,99 euro, 460 blz., ISBN 978 90 2343 669 0.

BOEK KORTVERHALEN

Niet hun beste dag
Annelies Verbeke

Populair zijn kortverhalen in het Nederlandse taalgebied eigenlijk niet, maar van de schaarse beoefenaars is Annelies Verbeke stilaan de koningin. Met

Halleluja heeft ze pas haar derde bundel uit, een parade aan figuren die, anders dan de titel suggereert, niet meteen redenen hebben om de Heer te prijzen.

We treffen hen veeleer op minder goede dagen. Een secretaresse ontdekt bijvoorbeeld dat haar baas volledig in de ban is van een theorie over het einde van de wereld, een bruid reist van Marokko naar Brussel en brengt de eerste nacht noodgedwongen in haar eentje door, een man komt uit de gevangenis, maar voelt nauwelijks vreugde. Verbeke is gul met humor, maar lachen met haar personages doet meestal een beetje pijn.

Verscheidene verhalen bevatten absurde elementen, sommige leunen aan bij het magisch-realistisme. Een schrijfster voelt zich een beer, maar wordt enkel door

een doodgraver als dusdanig herkend, een vrouw wordt wakker in een ander leven. Net zo goed beval *Halleluja* echter passages die haarscherp en herkenbaar de interactie tussen moeders en dochters of binnen koppels weten te schetsen, of de wonderlijke momenten die tussen wildvreemden kunnen ontstaan. Geregeld laat een verhaal je achter met honger naar meer. Over naar de eigen fantasie? (JVH)

Annelies Verbeke, *Halleluja*, De Geus, Amsterdam, 2017, 215 blz., 19,99 euro, ISBN 978 90 4453 805 2.

BOEK GELOOF

Eigen ketterij
G.K. Chesterton

De Britse journalist en satiricus Gilbert Keith Chesterton (1874-1936) was bij al leven een legende. Hij werd wereldberoemd met komische toneelstukken en met detectiveromans met Father Brown in de hoofdrol, maar evenzeer wegens de werken waarin hij met vuur het christelijke geloof verdedigde. Wie meent dat dat soort werk gedateerd is, vergist zich. Onlangs kwam er opnieuw een Nederlandse heruitgave op de markt van Chestertons *Orthodoxie* uit 1908. Veertien jaar na het verschijnen van dat werk, in 1922,

bekeerde de auteur zich tot het rooms-katholicisme, een stap waarmee hij een hele generatie bekeerlingen inspireerde.

G. K. Chesterton was een meester van de paradox. Over zijn geloof zegt hij zelf: „Ik bedacht een eigen vorm van ketterij en ontdekt dat het orthodox geloof was.” ‘Orthodoxie’ staat hier voor het aloude, christelijke geloof, niet zozeer voor het oosterse christendom.

Het boek is meer dan honderd jaar oud, maar best nog leesbaar. Je moet wel lichtjes vertrouwd zijn met de klassieke en Angelsaksische cultuur. De kern van Chestertons betoog is de vreugde. Het geloof is geen last of juk, het schenkt de gelovige vreugde. Dat inzicht sluit perfect aan bij wat paus Franciscus lanceerde in zijn exhortatie *De vreugde van het evangelie*.

Basis is het besef dat vreugde de maatstaf van alle dingen is en de reddingsplank van de pessimist. „Nietzsche had een zeker natuurlijk talent voor sarcasme: hij kon sneren, hoewel hij niet kon lachen”, schreef de Brit. In de zin daarop wordt de Duitse ‘filosoof met de hamer’ ingemaakt. Zo'n persoonlijkheid moest volgens Chesterton wel krankzinnig ein-

digen. En was Nietzsche niet gek, zijn navolgers alleszins.

Het moderne van dit werk schuilt in de aanpak. Chesterton schrijft niet droog over het geloof op het gezag van grote auteurs. Hij pent zijn eigen intellectuele en gelovige biografie bij elkaar. De overtuigingskracht schuilt in de authenticiteit die wordt gewaarborgd door de humor en de spitsvondigheid. Een generatie later deed de Britse schrijver C.S. Lewis, bekend van zijn fantasyboeken over het fabelland Narnia, dat alles dunnetjes over, met evenveel succes overigens. Meteen is dit een les voor iedereen die vandaag een religieus boek op de markt wil brengen: schrijf vanuit jezelf. De heilige Augustinus deed overigens niet anders. (EDS)

G.K. Chesterton, *Orthodoxie*, Kok, Utrecht, 2017, 192 blz., 19,99 euro, ISBN 978 90 4352 734 7.